



## Bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej w regionie Morza Bałtyckiego

Kinga Dudzińska

Coraz częstsze naruszenia infrastruktury krytycznej na Morzu Bałtyckim, w tym kolejne uszkodzenie połączeń między Estonią a Finlandią 25 grudnia 2024 r., potwierdzają pilną konieczność jej lepszego zabezpieczenia. Skuteczna ochrona infrastruktury jest niezbędna w kontekście wzmocnienia przez Rosję potencjału wojskowego w regionie i intensyfikacji działań hybrydowych. NATO i UE podjęły się tworzenia ram wspólnych działań, ale w interesie nadbałtyckich członków organizacji – w tym Polski – jest zacieśnienie współpracy międzypaństwowej także w węższym gronie, szczególnie wypracowanie regionalnych protokołów operacyjnych.

Pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę zmieniła uwarunkowania bezpieczeństwa w regionie Morza Bałtyckiego (RMB) i uwydatniła strategiczne znaczenie infrastruktury krytycznej (IK). Wiąże się to m.in. ze wstąpieniem Finlandii i Szwecji do NATO oraz wzrostem liczby ataków hybrydowych na IK, przypisywanych przede wszystkim Rosji, wyraźnie wspieranej przez Chiny. Wynika też ze zwiększenia roli RMB w wymiarze energetycznym w związku z przekierowaniem szlaków transportowych po nałożeniu sankcji na Rosję, potrzebą zabezpieczenia łańcuchów dostaw surowców energetycznych po rezygnacji z rosyjskich źródeł, a także ze znaczenia Bałtyku w transformacji energetycznej UE z uwagi na rozwój morskiej energetyki wiatrowej (MEW).

**Zagrożenia IK w regionie Morza Bałtyckiego.** Od 2022 r. rośnie skala zagrożeń, które generuje potencjał militarny Rosji w związku ze wzmocnieniem Floty Bałtyckiej, głównie w obwodzie królewieckim, ale też w Zatoce Fińskiej i połączonym z nią jeziorem Ładoga. Postępuje intensyfikacja działań hybrydowych wymierzonych w IK, takich jak [wybuch gazociągów NordStream 1 i 2](#) jesienią 2022 r., uszkodzenie gazociągu Balticconnector w październiku 2023 r. i przerwanie światłowodów między Finlandią a Niemcami oraz Litwą i Szwecją w listopadzie 2024 r. Najnowszym

incydentem było pod koniec grudnia ub.r. przerwanie EstLink 2 – kabla energetycznego łączącego Estonię i Finlandię. Coraz częściej dochodzi do zakłóceń GPS i sygnałów radiolokacyjnych, co zgłaszały państwa nordyckie, bałtyckie czy Niemcy. W grudniu 2023 r. – podczas ćwiczeń rosyjskiej Floty Bałtyckiej – doszło do utraty łączności w wielu obszarach RMB, poważnie zagrażającej m.in. ruchowi lotniczemu. [Problemem pozostaje rosyjska „flota cieni”, transportująca ropę mimo nałożonych sankcji](#) i stanowiąca wyzwanie ekologiczne, która jednocześnie wykorzystywana jest do działań dywersyjnych.

Zagrożone są różnorodne elementy IK – m.in. połączenia gazowe Baltic Pipe i Balticconnector zsynchronizowane z systemem rurociągów na lądzie oraz intensywnie rozwijane zaplecze dla gazu LNG – obecnie 10 działających terminali i 2 budowane. Dla transportu ropy naftowej i produktów ropopochodnych niezbędne są terminale naftowe, np. w Gdańsku, Butyndze, Windawie, Porvoo czy Rostocku. Przez Bałtyk przebiegają też połączenia elektroenergetyczne wysokiego napięcia, w tym część tzw. pierścienia bałtyckiego (EstLink 1 i 2, SwePol, SwedLink – wraz z uzupełniającym je lądowym LitPolLink) oraz między Finlandią a Szwecją czy Niemcami a Szwecją. Jeszcze gęstsza jest sieć podmorskich kabli telekomunikacyjnych. Coraz

większą rolę odgrywają rozbudowywane farmy wiatrowe (zwłaszcza u wybrzeżu Danii, ale także Polski i państw bałtyckich), ponieważ [MEW ma gwarantować osiągnięcie unijnych celów klimatycznych i redukcję emisji](#). Wzrost roli morskich szlaków logistycznych po ograniczeniu wymiany handlowej z Rosją zwiększył dodatkowo krytyczne znaczenie zaplecza portowego Morza Bałtyckiego.

### **Ochrona infrastruktury krytycznej na Morzu Bałtyckim.**

Wzrost ryzyka w regionie skłonił UE i NATO do działań, choć głównie reaktywnych. [Unia podjęła kroki na rzecz aktualizacji przepisów zobowiązujących do monitorowania IK, następnie \(w 2023 r.\) zaktualizowała strategię morską i opracowała wstępny plan w zakresie ochrony IK](#). NATO m.in. utworzyło Morskie Centrum Ochrony Podwodnej Infrastruktury Krytycznej, uruchomiło dodatkowe loty obserwacyjne i rozpoznawcze oraz wzmacnia obecność na wodach Bałtyku. Uszkodzenia IK mobilizowały Sojusz m.in. do uwzględnienia ochrony IK w scenariuszu ćwiczeń BALTOPS w czerwcu 2024 r. i organizacji w listopadzie 2024 r. ćwiczeń Freezing Winds skoncentrowanych na zwalczaniu okrętów podwodnych (ASW). Po spotkaniu przedstawicieli regionu z sekretarzem generalnym NATO Markiem Ruttem, które miało miejsce w Helsinkach 14 stycznia br., Sojusz – m.in. z inicjatywy premiera Donalda Tuska – uruchomił misję Straż Bałtycka w celu monitorowania Morza Bałtyckiego. Zacieśnia się także współpraca wielostronna – w 2023 r. odbyły się ćwiczenia wojskowe z udziałem Wielkiej Brytanii, Finlandii i Estonii. Także państwa tworzące [Połączone Siły Ekspedycyjne \(JEF\) pod kierownictwem Wielkiej Brytanii](#) zdecydowały o wykorzystaniu ich do wzmocnienia ochrony wód Bałtyku.

Poszczególne kraje RMB podjęły ponadto inicjatywy mające wzmocnić IK. Państwa bałtyckie, przede wszystkim Litwa, już przed 2022 r. potraktowały IK jako szczególnie narażoną na zagrożenia, np. w zakresie cyberbezpieczeństwa. Estonia wezwała w listopadzie 2024 r. do wzmocnienia regionalnej kooperacji na rzecz ochrony IK na Bałtyku, a w grudniu litewski rząd zobowiązał Litewską Służbę Bezpieczeństwa Publicznego do ochrony obiektów IK, w tym kłajpedzkiego portu i infrastruktury NordBalt. Polska np. zdecydowała się na wykorzystanie wojsk specjalnych do ochrony IK i znowelizowała ustawę o ochronie żeglugi i portów morskich. Szwecja w zaktualizowanej strategii bezpieczeństwa skupia się na RMB, definiując Bałtyk jako sferę sporną i potencjalne pole konfliktu w związku z obecnością Rosji. Finlandia adaptuje przepisy dotyczące IK, odnotowując wzrost zagrożeń przede wszystkim w Zatoce Fińskiej. Dania podkreśla rosnącą aktywność „floty cieni” i rosyjskich jednostek „badawczych” mapujących dno morskie, zwłaszcza w wąskich rejonach, jak cieśniny i redy portów, oraz podnosi stopień zagrożenia cyberatakami.

Zacieśnia się też współpraca tych państw. Porozumienia wzmacniające bezpieczeństwo, w tym energetyczne, zawarły Niemcy ze Szwecją oraz Szwecja z Estonią i Finlandią czy Finlandia z Estonią. W zakresie ochrony IK aktywizują się

Niemcy, które zaproponowały utworzenie regionalnego centrum ochrony IK na Morzu Bałtyckim. Coraz większego znaczenia nabiera współpraca polsko-szwedzka, czego potwierdzeniem jest zawarte pod koniec listopada 2024 r. strategiczne partnerstwo. Szwecja wysłała też z inicjatywą zacieśnienia współpracy z Polską, szczególnie jeśli chodzi o szkolenia marynarzy i żołnierzy czy opracowanie zintegrowanej koncepcji operacyjnej dla Morza Bałtyckiego.

**Wnioski i rekomendacje.** Liczne przypadki uszkodzeń IK na Bałtyku wskazują na jej wysoką podatność na ataki. Okazuje się ona newralgicznym elementem w procesie budowania odporności nie tylko regionu, lecz także UE i NATO. Choć inicjatywy Unii i Sojuszu są pozytywne, w praktyce są czasochłonne i w przypadku RMB obecnie niewystarczające, tym bardziej jeśli celem jest dalsze wzmacnianie bezpieczeństwa i zachowanie gospodarczej konkurencyjności regionu. Niezbędna jest więc zaawansowana współpraca bilateralna i wielostronna państw RMB. W odpowiedzi na tę potrzebę Polska wystąpiła z inicjatywą stworzenia wspólnych patroli morskich na Morzu Bałtyckim, w konsekwencji czego NATO podjęło decyzję o powołaniu Straży Bałtyckiej. Pożądane byłoby opracowanie regionalnych scenariuszy przeciwdziałania incydentom, ich szybkiego wykrywania i reagowania na nie. Scenariusze te powinny uwzględniać międzypaństwową współpracę cywilno-wojskową, szczególnie przy intensyfikacji działań rozpoznawczych ze strony Rosji i prawdopodobnych aktów dywersji. Rośnie potrzeba natężenia wspólnych ćwiczeń służb mundurowych, w tym szkolenia straży przybrzeżnej. Ważne jest zwiększenie kompatybilności sprzętu (czujników, systemów radarowych, okrętów marynarki wojennej), by zawczasu wykrywać zagrożenia i szacować ryzyko.

Wyzwanie dla regionu stanowią więc niedostatecznie wypracowane i sprawdzone przez UE i NATO modele operacyjne w zakresie ochrony IK na Bałtyku. Skuteczność zapobiegania atakom jest obecnie wypadkową decyzji poszczególnych państw, np. w zakresie zwiększenia mobilności wojskowej, klarownych procedur ostrzegania, monitorowania i dzielenia się informacjami wrażliwymi. Dotychczasowe działania w regionie stanowią źródło dobrych praktyk dla UE i NATO oraz mogą być podstawą nowego protokołu działań na rzecz ochrony morskiej IK. Wskazane jest silniejsze włączenie w nią podmiotów prywatnych (np. inwestorów w MEW), zacieśnienie współpracy cywilno-wojskowej oraz rozwój nowych technologii i innowacji (dotyczących monitoringu dna morskiego czy systemów ostrzegania).

W interesie Polski jest jak najlepsze zabezpieczenie IK na Bałtyku, m.in. z uwagi na plany rozbudowy zaplecza portowego i morskiej logistyki oraz realizowane projekty energetyczne, w tym budowa farm wiatrowych i elektrowni jądrowej chłodzonej wodą morską. Wymaga to stworzenia kompleksowego i elastycznego systemu ochrony już na etapie planowania.